

РОЛЬ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ В САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Я.А. Пилип, Л.В. Цок

Проблема формування педагогічної майстерності є дуже актуальною. Відомо, що педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності.

Особливе місце в забезпеченні цілісності педагогічної майстерності належить самоосвітній функції. Ця функція забезпечує формування потреби в конструктивному самокритичному аналізі, створення ситуації продуктивного пошуку оптимальних шляхів вирішення проблем, що сприяє саморозвитку та підвищенню професійної компетентності викладача вузу. Не останню роль у цьому процесі відіграють університетські бібліотеки, які завжди були і є центрами інтегрованого інформаційного забезпечення навчального і наукового процесів, обміну інформацією, надання інформаційних послуг.

Доступ до різноманітних джерел інформації, введення в обіг необхідних суспільству інформаційно-аналітичних продуктів – сьогодні все це можуть забезпечити бібліотеки. Тому оновлення бібліотечної діяльності пов'язане з сучасним рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, розширенням можливостей доступу до інформації для всіх категорій користувачів (викладачів зокрема), вдосконаленням доступу до міжнародних джерел інформації в галузі освіти, науки.

Виходячи з того, що творчий саморозвиток – цілісний процес, який спирається на синтез професійних знань, умінь, а також на комплекс професійних особистісних якостей, виділяють професійно-педагогічні фактори творчого саморозвитку викладача: професіоналізм; творчий потенціал викладача; культура педагогічного спілкування; інтерес до педагогічних імпровізацій, нових технологій навчання, виховання; педагогічна майстерність; схильність та прагнення займатися експериментально-дослідницькою роботою; інтерес до нових ідей в галузі психології та педагогіки; прагнення до високих результатів своєї праці, до співтворчості, співпраці як зі студентами, так і з колегами; уміння творчо використовувати досвід інших. Ці фактори є надзвичайно важливими, оскільки є рушійною силою творчого саморозвитку викладача. З метою інформаційного забезпечення цього напрямку діяльності такої категорії користувачів як професорсько-викладацький склад університету, науково-технічна бібліотека (НТБ) старається з максимальною повнотою комплектувати фонд новою літературою та періодичними виданнями зокрема з даної тематики.

В бібліотеці успішно функціонує читальний зал для професорсько-викладацького складу. Якісному та оперативному обслуговуванню цієї категорії користувачів сприяє наявність в читальному залі фонду докторських та кандидатських дисертацій, фонду авторефератів дисертацій. Вся інша фахова література за читацькими вимогами надається користувачам з відділу книгозберігання. Викладачі можуть скористатися послугами міжбібліотечного абонементу, якщо те чи інше видання відсутнє у фондах нашої бібліотеки. Найтісніші зв'язки в цьому напрямі НТБ підтримує з Національною бібліотекою ім. Вернадського, ДНТБ України, НТБ Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут», Державною історичною бібліотекою України, Науковою бібліотекою ім. Максимовича КНУ ім. Шевченка, а також бібліотеками Росії та Білорусі.

Враховуючи потребу викладача в отриманні якомога повної і всебічної інформації про бібліотечні фонди, нові надходження взагалі та з питань освіти зокрема, довідково-бібліографічним відділом здійснюється бібліографічне інформування абонентів (керівництва та всіх кафедр університету) в режимі диференційованого забезпечення користувачів (ДЗК): щомісячно виходить з друку «Інформаційний лист з проблем вищої школи» та щоквартально «Бюлетень нових надходжень». Підтримується тісний зв'язок з референтами-інформаторами, які регулярно знайомляться з виставкою «Нові книги». Все це є форми групового

бібліографічного інформування, тобто доведення інформації до певної групи користувачів, об'єднаних схожістю інформаційних потреб (запитів). Сюди ж відносимо галузеві і тематичні списки літератури, комплексні виставки-перегляди, усні бібліографічні огляди за відповідними темами, тематичні Дні інформації, Дні фахівця та ін. Так останнім часом науково-технічною бібліотекою на допомогу професорсько-викладацькому складу було підготовлено та видано наступні видання: бібліографічний рекомендаційний список літератури «Використання інноваційних технологій в навчальному процесі»; бібліографічний покажчик змісту всеукраїнського щоквартального науково-технічного журналу «Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ» (Вип.1 - 2005-2009pp.; Вип. 2 – 2001-2004pp.); «Каталог дисертацій, захищених в ІФНТУНГ з 1999 по 2011pp (з фонду НТБ)»; бібліографічні покажчики «Рідкісні та цінні видання у фондах науково-технічної бібліотеки (1804-1945pp.) та «Природно-заповідний фонд України».

Неабияким попитом серед відвідувачів бібліотеки користуються спеціальні картотеки: «Контрольно-вимірювальні прилади», «Технічний прогрес», «Моделювання», «Надійність в техніці» та ін.

Поряд із традиційними формами бібліографічного інформування, працівники бібліотеки активно працюють над створенням віртуальних виставок нових надходжень, тематичних книжкових виставок, повнотекстових електронних баз даних (створено електронні БД «Нафтогазове обладнання», «Праці викладачів і науковців», «Історія ІФНТУНГ»). В інформаційному центрі НТБ можна переглянути електронні журнали на оптичних дисках «Винаходи в Україні», які бібліотека отримує з 2006 року.

Впровадження новітніх технологій передбачає підвищення інформаційної культури професорсько-викладацького складу університету. Традиційним стало проведення інформаційно-ділових зустрічей («Днів кафедри»). Мета таких заходів – розкрити інформаційні можливості бібліотеки, ознайомити з інноваціями в її діяльності та виробити разом з викладачами нові шляхи подальшого ділового партнерства. На зустрічах обговорюються питання ефективного використання електронних ресурсів НТБ, можливості доступу до світових джерел інформації, розглядаються питання комплектування та книгозабезпеченості окремих дисциплін.

Дуже важливим є момент одночасного підвищення інформаційної культури і тих, хто навчається, і тих, хто навчає.

На сьогоднішній день інформаційна культура користувача є одним з найважливіших показників рівня освіченості. Тому навчання в цьому напрямку – одне з першочергових завдань бібліотеки. Таким чином, бібліотека стає не тільки інформаційним, але й освітнім центром.

Намагаючись задовольнити виконання широкого спектру запитів своїх користувачів в інформації та у формах її отримання, інформаційний центр бібліотеки надає комплекс бібліотечно-інформаційних послуг:

- пошук в електронному каталозі бібліотеки;
- можливість перегляду нових надходжень;
- можливість використання видань в електронному варіанті;
- виконання замовлень літератури електронною поштою;
- надання консультацій з питань користування електронними базами даних;
- користування персональним ЕОМ;
- репродукування електронних носіїв;
- тиражування записів на електронні носії;
- послуги з ксерокопіювання.

Діяльність інформаційного комп'ютерного центру спрямована на впровадження й освоєння сучасних комп'ютерних технологій і використання загальнодоступних інформаційно-бібліотечних ресурсів: поповнення електронного каталогу документів нових надходжень та ретрофонду, підтримку загальнодоступних баз даних і фонду електронних копій документів, супровід доступу в інформаційний простір Інтернет, сервісне

обслуговування комп'ютерної мережі бібліотеки та університету. На сьогоднішній день бібліотечна мережа включає 33 комп'ютери, які є автоматизованими робочими місцями для співробітників та користувачів бібліотеки. Об'єднана комплексна система підключена до загальноуніверситетської мережі та Інтернету, дозволяє працювати всім підрозділам взаємопов'язано за постійного обміну інформацією.

Працівники науково-технічної бібліотеки працюють над розширенням асортименту бібліотечних послуг, підвищення їх якості на основі технічного оснащення книгозбірні. Всіма цими послугами можуть при бажанні скористатися викладачі університету. Оскільки професія педагога вимагає від викладача постійного самоудосконалення своїх знань, практичних умінь та навичок, то він повинен бути в курсі усіх нововведень, творчих пошуків педагогічної науки, психології, методики дисципліни, яку викладає. І роль бібліотеки в процесі саморозвитку та самоосвіти викладача важко переоцінити. Тому що викладач, перебуваючи в постійному пошуку, буде не лише досягати успіхів у навчанні й вихованні, але й удосконалюватися, пересуваючись щаблями професійного зростання, що допоможе йому забезпечувати розвиток не тільки свого творчого потенціалу, а й студентів.

Список використаної літератури

1. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис / Володимир Буряк // Вища шк. – 2010. – №3-4. – С. 11-35.
2. Головацька І. Бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговування у вищій школі : забезпечення якості й оперативності / Ірина Головацька // Вісн. Кн. палати. – 2009. – №10. – С 19-21.
3. Мороз Л.В. Науково-методична робота: проблема формування готовності викладача вищого навчального закладу до виховної роботи / Л.В. Мороз // Проблеми освіти: наук. зб. – К., 2010. – Вип. 64. – С.111-115.